

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**Рўйхатга олинди
№ МО 10-18
2020 йил**

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирининг
2020 йил “ 7 ” декабрь даги
648 - сонли буйруғи билан
тасдиқланган.**

**Филология ва тилларни ўқитиш (инглиз тили)
йўналиши бўйича олий таълим муассасалари педагог кадрларини
қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг ўқув дастури**

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ
ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ
ҲУЗУРИДАГИ ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШНИНГ ИННОВАЦИЯВИЙ
МЕТОДИКАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-
АМАЛИЙ МАРКАЗИ

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг

2020 йил 30-октябрдаги 6- сонли баённомаси билан маъқулланган.

- Тузувчилар:**
- “Кредит модул тизими ва ўқув жараёнини ташкил этиш” модули: ю.ф.н., проф. В.Топилдиев, т.ф.н., доц. Б.Ш.Усмонов, т.ф.н., доц. Р.А.Хабибуллаев
 - “Илмий ва инновацион фаолиятни ривожлантириш” модули: и.ф.д., проф. Р.Нуриимбетов, и.ф.д., проф. Ф.Назарова, п.ф.н., доц. М.Дехканова
 - “Педагогнинг касбий профессионаллигини ошириш” модули: п.ф.д., проф. Н.Муслимов, катта ўқитувчи Р.Ишмухамедов
 - “Таълим жараёнига рақамли технологияларни жорий этиш” модули: п.ф.д., проф. Ф.Закирова, ф.-м.ф.н., доц. В.Каримова.
 - “Мутахассислик фанлари” модули: ф.ф.н, доц. М.Ирискулов, с.ф.н, PhD У.Азизов, п.ф.н, доц. В.Нормуратова, катта ўқитувчилар А.Назаров, Г.Абдукадилова, И. Жўраева, Х.Авилова.
- Такризчилар:**
- ф.ф.д., профессор И.Сиддиқова – ЎзМУ профессори.
 - Хорижий эксперт:** - Давид Киеза, Жош Гастон (АҚШ) Жоржиа университети профессори.

Ўқув дастури ЎзДЖТУ ҳузуридаги РИАИМ Илмий Кенгашининг қарори билан тасдиққа тавсия қилинган (2020 йил _____ даги _____ -сонли баённома).

Кириш

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сон, 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сон, 2019 йил 8 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сон ва 2020 йил 29 октябрдаги “Илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-6097-сонли Фармонлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1875-сон ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 23 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 797-сонли қарорларида белгиланган устувор вазифалар мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касб маҳорати ҳамда инновацион компетентлигини ривожлантириш, соҳага оид илғор хорижий тажрибалар, янги билим ва малакаларни ўзлаштириш, шунингдек амалиётга жорий этиш кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қилади.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлигига қўйиладиган умумий малака талаблари ва ўқув режалари асосида шакллантирилган бўлиб, унинг мазмуни Кредит модул тизими ва ўқув жараёнини ташкил этиш, илмий ва инновацион фаолиятни ривожлантириш, таълим жараёнига рақамли технологияларни жорий этиш, махсус мақсадларга йўналтирилган инглиз тили, мутахассислик фанлар негизида илмий ва амалий тадқиқотлар, ўқув жараёнини ташкил этишнинг замонавий услублари бўйича сўнгги ютуқлар, педагогнинг креатив компетентлигини ривожлантириш, таълим жараёнларини рақамли технологиялар асосида индивидуаллаштириш, масофавий таълим хизматларини ривожлантириш, вебинар, онлайн, «blended learning», «flipped classroom» технологияларини амалиётга кенг қўллаш бўйича тегишли билим, кўникма, малака ва компетенцияларни ривожлантиришга йўналтирилган.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос хусусиятлари ҳамда долзарб масалаларидан келиб чиққан ҳолда дастурда тингловчиларнинг мутахассислик фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар такомиллаштирилиши мумкин.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури қуйидаги модуллар мазмунини ўз ичига қамраб олади:

I. Педагогнинг профессионал фаолиятидаги инновациялар

- 1.1. Кредит модул тизими ва ўқув жараёнини ташкил этиш.
- 1.2. Илмий ва инновацион фаолиятни ривожлантириш.
- 1.3. Педагогнинг касбий профессионаллигини ошириш.

II. Педагогнинг ахборот ва коммуникатив компетентлигини ривожлантириш

- 2.1. Таълим жараёнига рақамли технологияларни жорий этиш.
- 2.2. Тадқиқотлар олиб боришда линвистик метод ва ёндашувлар.

III. Мутахассислик фанлари

- 3.1. Коммуникатив тилшунослик ва тил компетенциялари.
- 3.2. Тил ва таълимга интегратив ёндашув: Пост-метод даври.
- 3.3. Тил компетенцияларини баҳолаш механизмлари.
- 3.4. Тилшунослик назариясининг тил амалиётига интеграцияси.
- 3.5. Технологияга асосланган тил ўқитиш.

IV. Малакавий аттестация

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш курсининг **мақсади** педагог кадрларни инновацион ёндашувлар асосида ўқув-тарбиявий жараёнларни юксак илмий-методик даражада лойиҳалаштириш, соҳадаги илғор тажрибалар, замонавий билим ва малакаларни ўзлаштириш ва амалиётга жорий этишлари учун зарур бўладиган касбий билим, кўникма ва малакаларини такомиллаштириш, шунингдек уларнинг ижодий фаоллигини ривожлантиришдан иборат.

Курснинг **вазифаларига** қуйидагилар киради:

- “Филология ва тилларни ўқитиш (инглиз тили)” йўналишида педагог кадрларнинг касбий билим, кўникма, малакаларини такомиллаштириш ва ривожлантириш;
- педагогларнинг ижодий-инновацион фаоллик даражасини ошириш;
- мутахассислик фанларини ўқитиш жараёнига замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва хорижий тилларни самарали татбиқ этилишини таъминлаш;
- мутахассислик фанлари соҳасидаги ўқитишнинг инновацион технологиялари ва илғор хорижий тажрибаларини ўзлаштириш;

“Филология ва тилларни ўқитиш (инглиз тили)” йўналишида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларини фан ва ишлаб чиқаришдаги инновациялар билан ўзаро интеграциясини таъминлаш.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакалари ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар:

“Кредит модул тизими ва ўқув жараёнини ташкил этиш”, “Илмий ва инновацион фаолиятни ривожлантириш”, “Педагогнинг касбий профессионаллигини ошириш”, “Таълим жараёнига рақамли технологияларни жорий этиш”, “Махсус мақсадларга йўналтирилган инглиз тили” модуллари бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар тегишли таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Мутахассислик фанлари бўйича тингловчилар қуйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- тил ўқитишнинг умумевропа стандартлари талабларини;
- чет тилини ўқитишнинг назарий ва коммуникатив ёндашув асосларини;
- тилшуносликда тизимли таҳлил этиш механизмларини;
- тил ўқитиш тамойиллари ва методларини;
- ўқув материалларининг қийинчилик даражасини аниқлаш ва таҳлил қилишни;
- чет тили таълимида CEFR тамойилларининг ўрнини;
- коммуникатив компетенция тамойилларини;
- коммуникатив ва вазифага асосланган тил ўргатишда баҳолаш мезонларини;
- тилларни масофавий ва ананавий ўрганиш ва ўқитишда методологик ёндашувларни;

- рақамли технологияларнинг имкониятлари ва муаммоларини;
- блендед (аралаш) таълимнинг принциплари ва амалиётини;
- масофавий ва ананавий дарсларни интеграция қилиш ва подкастлар, викилар ва блоглар каби веб-технологияларда ўқиш ва ёзиш тажрибасини **билиши** керак.

Тингловчи:

- тил ўқитишга оид илғор тажрибалардан фойдаланиш;
- ахборот технологияларининг замонавий воситаларидан фойдаланиб илмий-тадқиқотларни ўтказиш;
 - тил ўрганиш ва ўқитишда Web 2.0 воситаларидан самарали фойдаланиш;
- анъанавий баҳолаш ва CEFRга асосланган тил компетенцияларини баҳолаш тизими ўртасидаги фарқларни аниқлай олиш;
- ўз устида ишлаб, фаннинг янги тадқиқотларини ўқитиш тизимини қўллаш;
- тил ўқитувчилари малакасини оширишда аралаш таълим, замонавий қараш ва ёндашувлардан фойдаланиш;
- педагогик жараёнда мулоқот услубларини тўғри қўллаш олиш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- тил ва нутқ материалларини танлаш тамойиллари, аутентик манбалар билан ишлаш;
- тил ўқитиш методикаси бўйича ўрганган маълумотларни амалда қўллаш олиш;
- тингловчиларнинг билиш қобилиятларини баҳолай олиш;
- ўқув жараёнини режалаштириш, баҳолаш, фидбек механизмларини амалга ошириш;
- тингловчиларнинг ўз-ўзини баҳолашга қаратилган портфолиосини ишлаб чиқиш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Тингловчи:

- меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида таълим ва тарбия жараёнини ташкил этиш ва бошқариш;
- филология ва тилларни ўқитиш: инглиз тили соҳасида касбий фаолият юритиш учун зарур бўлган билим, кўникма, малака ва шахсий сифатларга эга бўлиш;
 - интерактив мултимедиа воситаларидан фойдаланиш;
 - ўзаро дарсларни кузатиш ва фидбек бериш;
 - чет тили таълимида таълим технологияларни қўллаш;
 - илғор ахборот-технологияларида ишлаш;
 - видеодарсларни тайёрлаш;

- эгалланган тажрибани танқидий кўриб чиқиш қобилияти, зарур бўлганда ўз касбий фаолиятининг тури ва характерини ўзгартира олиш;
- тил ўрганиш ва ўқитишда масофавий таълим ва платформаларда тингловчиларни баҳолаш;
- чет тили таълимида баҳолашга оид қарорлар қабул қилиш *компетенцияларига* эга бўлиши зарур.

Курс ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Бунда ўқув дастурининг 144 соат ҳажми ишдан ажралмаган ҳолда мустақил малака ошириш усуллари асосида, 144 соати тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш шаклида ишдан ажраган ҳолда амалга оширилади. Малака оширишнинг бевосита шаклида бир ҳафтадаги ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми 36 соатни ташкил этади. Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

“ФИЛОЛОГИЯ ВА ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШ (ИНГЛИЗ ТИЛИ)” ЙЎНАЛИШИ БЎЙИЧА ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА МАЛАКА ОШИРИШ КУРСИНИНГ ЎҚУВ МОДУЛЛАРИНИНГ МАЗМУНИ

I. ПЕДАГОГНИНГ ПРОФЕССИОНАЛ ФАОЛИЯТИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

1.1. Кредит модуль тизими ва ўқув жараёнини ташкил этиш.

Хорижий давлатлардаги кредит таълим тизимлари: Америка Кўшма Штатлари кредит тизими (USCS), Кредитларнинг тўплаш ва ўтказишнинг Британия тизим (CATS), Европа кредит тизими (ECTS), Университет кредитларини ўтказишнинг Осиё - тинч океани тизими (UCTS). Кредит тизими асосида таълим жараёнларини ташкил этиш ва унинг сифатини таъминлашнинг инновацион методлари. Кредит-модуль тизимида талабаларнинг мустақил ишини режалаштириш ва ташкил қилиш. Кредит-модуль тизимида педагоглар фаолияти. Кредит-модуль тизимида ўқув жараёнининг услубий таъминоти. Силлабус. Таълим натижалари (Блум таксономияси асосида). Билим даражалари. Таълим натижаларини баҳолаш усуллари.

Таълим соҳасини бошқаришнинг ҳуқуқий асослари. Таълим соҳасига оид қонун ҳужжатлари ва уларнинг мазмуни. Педагог ходимларнинг меҳнат муносабатларини тартибга солиш. Таълим муассасаларида коррупцияни

олдини олиш ва унга қарши курашишнинг ҳуқуқий ва маънавий-маърифий асослари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий таълим тизимида оид қабул қилган фармонлари, қарорлари ва фармойишлари. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Олий таълим тизимида тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг таълим-тарбия жараёнини ташкил этишга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари. Давлат таълим стандартлари, тегишли таълим (мутахассислик) йўналишлари бўйича давлат таълим стандарти, ўқув режалар ва фан дастурлари ва уларга қўйиладиган талаблар. Ўқув режалари ва ўқув фанлари дастурларини такомиллаштириш тамойиллари. Ўқув юктамаларини режалаштириш ва уларнинг бажарилишини назорат қилиш методлари.

1.2. Илмий ва инновацион фаолиятни ривожлантириш.

Ўзбекистон Республикасининг “Илм-фан ва илмий фаолият тўғрисида”ги ҳамда “Инновацион фаолият тўғрисида”ги Қонунлари ҳамда Ўзбекистон Республикасида илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясининг мазмуни ва моҳияти.

Ўзбекистон Республикасида илмий ва инновацион фаолиятни ривожлантиришнинг мақсади, вазифаси ва унинг методологик асослари. Илмий-тадқиқот натижаларини тижоратлаштириш ва инновацион фаолиятнинг ҳуқуқий асослари. Илмий ишланмалар ва тижоратлаштириш объектлари. Инновацион ишланмалар, давлат илмий-техник дастурлари, лойиҳалари, стартап-лойиҳаларни расмийлаштириш. Олий таълим муассасаларида таълим, фан, инновация ва илмий тадқиқотлар натижаларини тижоратлаштиришнинг узвий боғлиқлигини назарда тутувчи «Университет 3.0» концепциясини босқичма-босқич жорий этиш.

Замонавий университетларда технологиялар ва лойиҳа бошқаруви. Фан, ихтирочилик ва технологиялар трансферини ривожлантириш ва инновацион фаолиятни молиялаштириш тизимини такомиллаштириш.

Инфратузилма ва ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш. Таълим тизимини такомиллаштириш ва инсон капиталини ривожлантириш. Педагогнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш. Профессор-ўқитувчиларнинг тадқиқотчи сифатида нашр фаоллигини ривожлантириш. Халқаро илмий-техник маълумотлар базалари ва уларнинг тавсифлари. Илмий мақолаларга қўйилган талаблар, мақолани тайёрлаш, чоп этириш тартиблари. Педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини Scopus, ScienceDirect, Web of Science тизимлари асосида такомиллаштириш.

1.3. Педагогнинг касбий профессионаллигини ошириш.

Профессионал ўқитувчи шахси. Педагогнинг компетентлиги ва креативлиги. Педагогнинг касбий профессионаллиги ва уни инновацион фаолиятда намоён бўлиши. Касбий-педагогик тайёргарлик жараёнида таянч (soft skills), махсус (hard skills) компетенциялар мазмуни. Модулли-компетентли, интегратив, инновацион-креатив ёндашувлар. Таълим жараёнини лойиҳалаш ва моделлаштириш педагогнинг касбий профессионал ижодкорлигини ривожлантириш омили.

Ўқув машғулотларининг замонавий турларини (лойиҳа, аралаш таълим, виртуал лаборатория, дебат) ташкил этиш ва ўтказиш методикаси. Талабаларда танқидий, ўзини-ўзи (мотивацион, интеллектуал, амалий-фаолиятли, фаол коммуникация ва жамоавий иш) ривожлантириш ва креатив фикрлашни шакллантириш усуллари (дизайн-фикрлаш, скампер ва х.к.). Талабаларнинг мустақил ишларини ташкил этишининг замонавий шакллари.

Steam-таълим (Science – аниқ фанлар, Technology – технологиялар, Engineering – техник ижодкорлик, Art – ижодий санъат, Mathematics – математика) ва STREAM-таълим (фан, технологиялар, робот техникаси, инженерия ва математика) хусусиятлари.

II. ПЕДАГОГНИНГ АХБОРОТ ВА КОММУНИКАТИВ КОМПЕТЕНТЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

2.1. Таълим жараёнига рақамли технологияларни жорий этиш.

Рақамли технологиялар ва уларнинг дидактик имкониятлари. Таълим жараёнларини рақамли технологиялар асосида такомиллаштириш. «Электрон университет» ва унинг хусусиятлари.

Вебинар, онлайн маъруза, «blended learning», «flipped classroom» технологияларини амалиётга жорий этиш. Масофавий таълим платформалари ва улардан фойдаланиб, таълим жараёнларини ташкил этиш.

Таълим жараёнларида «булутли технологиялар»дан фойдаланиш. Булутли технологиялардан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнини ва ахборот таълим майдонини такомиллаштириш.

Мультимедиали интерактив ўқув-услубий қўлланмаларни ва электрон таълим ресурсларини яратиш, улардан таълим тизимида фойдаланиш. QR-код ва ундан фойдаланиш.

Педагогик фаолиятда интерактив инфографика воситаларидан фойдаланиш.

2.2. Тадқиқотлар олиб боришда лингвистик метод ва ёндашувлар.

Таdqиқот ва таdqиқотнини ташкил этиш учун маълумот йиғиш методологияси: бирламчи ва иккиламчи маълумотлар йиғиш ва ушбу маълумотларни таҳлил қилиш. Адабиётлар шарҳининг мақсади. Тадқиқотнинг услубий таъминоти. Намуна ва унинг турлари. Маълумот тўплаш тартиби. Сифатли усул. Миқдорий усул. Аралаш усул. Объект ва улардан турли хил таdqиқот усулларида фойдаланиш. Амалий ишнинг жараёнлари.

Маълумотларнинг таҳлили. Маълумотни таҳлил қилиш учун метод ва ёндашувлар. Режалаштириш, маълумотлар, восита, таҳлил ўртасидаги боқлиқлик. Тадқиқотнинг ишончилиги ва асослилиги.

Таҳлил этиш натижасида маълумот тайёрлаш: мақола, китоб ва диссертация шаклдаги таҳлилий материаллар ёзиш. Scopus va Science Direct халқаро илмий-техник маълумотлар базасидан фойдаланиш ва илмий мақолаларни юқори импакт-факторга эга журналларда чоп этиш.

III. МУТАХАССИСЛИК ФАНЛАРИ

3.1. Коммуникатив тилшунослик ва тил компетенциялари.

Коммуникатив тилшунослик тушунчаси. Коммуникатив компетенция тамойиллари. CEFR ва унинг доирасида 4 компетенция: лингвистик, социолингвистик, дискурсив ва стратегик компетенциялар.

Сўзлашув орқали коммуникатив компетенцияни ўргатиш. Тинглаш орқали коммуникатив компетенцияни ўргатиш. Ёзиш орқали коммуникатив компетенцияни ўргатиш. Ўқиш орқали коммуникатив компетенцияни ўргатиш.

Коммуникатив грамматика ва коммуникатив лексика. Тилни дискурсив ёндашувда ўқитиш. Ўқитишда конструктивистик ёндашув. Сўз ва концепт. Концептларини интерпретация қилиш ва ўқитиш.

3.2. Тил ва таълимга интегратив ёндашув: Пост-метод даври.

Тил ўқитиш тамойиллари. Пост-метод даври. Коммуникатив ёндашувда тил ўқитиш. Вазифага асосланган ёндашув орқали тил ўқитиш. Мустақил таълим кўникмаларини шакллантириш.

Дарсни ташкил этишда миллий стандартнинг роли. Дарсни шакллантиришда дарс мақсадларини ўргатиш.

Замонавий методларни ўрганиб чиқиш ва ўқув материалларининг қийинчилик даражасини аниқлаш ва таҳлил қилиш.

Ўқув материалларини танлашдаги стратегиялар, ўқув материаллар яратишда асосий тамойиллар, ўқув материалларини эҳтиёжга мослаш, ўзгартириш, аутентик материалларни қўллаш.

3.3. Тил компетенцияларини баҳолаш механизмлари.

Тил билиш даражасини баҳолаш тамойиллари. Баҳолаш мезонларини яратиш ва улардан самарали фойдаланиш. Баҳолаш ва материал тўплаш. Коммуникатив ва вазифага асосланган тил ўргатишда баҳолаш мезонларини қўллаш. Альтернатив баҳолаш. Синфни тадқиқ қилиш. Фидбек бериш. Ўз ўзини баҳолаш. Баҳолашнинг асосий турлари. Мавзуга оид олимлар фикрлари таҳлили. Портфолио тузиш. CEFR тизими бўйича баҳолаш.

Тестлар яратиш усуллари. Тест принциплари. Аудио матнларни танлаш ва матн харитасини яратиш. Тинглаб тушуниш, ўқиш, ёзув, гаплашиш кўникмаси бўйича тестлар таҳлил қилиш ва яратиш кўникмасини шакллантириш.

3.4. Тилшунослик назариясининг тил амалиётига интеграцияси.

Амалий тилшунослик ва тил таълими. Тил ўрганиш стратегиялари. Тилларни ўқитиш усуллари ўрганиш. Тил товушлари. Грамматикани ўқитиш. Лексико-грамматика ва корпус тилшунослиги. Сухбат таҳлили, Прагматика. Матн, контекст ва схема. Тилларни ўрганиш ва ўзаро сўзлашиш.

Тилшуносликнинг назарий масалалари, тилшунослик тарихи. Лингвистик мактаблар ва улар томонидан яратилган таълимотлар моҳияти. Грамматик категориялар, грамматикага оид замонавий таълимотлар. Семантика, семантик категориялар, лингвистик таҳлил методларидан фойдаланиш. Лингвогенетик, ареал, типологик, дистрибутив, трансформацион тадқиқот методлар.

Хорижий мамлакатлар лингвистик назарияларини тарих нуқтаи назаридан таҳлил қилиш, уларни қийслаб ўрганиш. Коммуникатив тилшунослик, лингвопрагматика, психолингвистика, гендер тилшунослик, нейролингвистика, маданиятлараро мулоқот, лингвокультурология.

3.5. Технологияга асосланган тил ўқитиш.

Тил ўқитувчилари учун матн ва тақдимот дастурлари. Мавжуд тижорат ва бепул дастурлар асосида мултимедиа материалларини яратиш ва улардан фойдаланиш хусусиятлари. Тил корпорасига кириш, мосликни ишлатиш ва матнни таҳлил қилиш дастурларидан аудиторияда қўллаш учун тил материалларини яратиш.

Интернетни қўллашда асосий кўникмалар: форумлар, конференция ва хоказолар орқали боғланадиган веб-саҳифаларни қидириш, яратиш ва баҳолаш. Подкастлар билан ишлаш, Викилар ва блоглар каби веб-технологияларда ўқиш ва ёзиш тажрибаси. Дарс режалари, электрон ўқув материаллари, веб-сайт дизайни каби кичик масштабдаги лойиҳаларни яратиш ва бажариш воситалари.

Рақамли технологияларнинг имкониятлари ва муаммолари. Веб-саҳифалар ва веб-платформаларни яратиш ва улардан самарали фойдаланиш. Тилларни ўқитишда блендед (аралаш) таълим. Блендед (аралаш) таълимда аудитория ва ундан ташқарида технологиянинг ўрни. Тил ўрганиш ва ўқитишда мултимедиадан самарали фойдаланиш. Аралаш таълимда машқ, вазифа ва лойиҳалар. Тил ўрганиш ва ўқитишда Веб 2.0 воситаларидан самарали фойдаланиш.

IV. Малакавий аттестация

Тингловчиларнинг малакавий аттестацияси касбий, ўқув-методик ва илмий-методик фаолияти натижалари (электрон портфолиода қайд этилган кўрсаткичлари), курсни тамомлагандан кейинги онлайн тест синовлари ҳамда Аттестация комиссиясида битирув ишини ҳимоя қилиш асосида ўтказилади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўқув лойиҳалари, технологик жараёнлар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил малака оширишни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Мустақил малака ошириш қуйидаги шакллارни ўз ичига олади: очик ўқув машғулотлари ва маҳорат дарсларини ташкил этиш; иқтидорли ва истеъдодли талабалар билан ишлаш; илмий конференцияларда маъруза билан қатнашиш; илмий журналларда мақолалар чоп этиш; кўргазма ва танловларда иштирок этиш; илмий лойиҳаларда иштирок этиш; халқаро (импакт-факторли) нашрларда мақолалар эълон қилиш; ихтиро (патент), рационализаторлик таклифлари, инновацион ишланмаларга муаллифлик

қилиш; монография, муаллифлик ижодий ишлар каталогини тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; ўқув адабиётлари (дарслик, ўқув қўлланма, методик қўлланма)ни тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; фалсафа доктори (PhD) даражасини олиш учун ҳимоя қилинган диссертацияга илмий раҳбарлик қилиш.

Педагог кадрларнинг мустақил малака ошириш натижалари электрон портфолио тизимида ўз аксини топади.

Мустақил малака ошириш даврида педагоглар асосий иш жойи бўйича педагогик амалиётдан ўтадилар. Педагогик амалиёт даврида педагог асосий иш жойи бўйича кафедранинг етакчи профессор-ўқитувчиларини 2 та дарсини кузатадилар ва таҳлил қиладилар ҳамда кафедра аъзолари иштирокида талабалар гуруҳи учун 1 та очик дарс ўтказди. Очик дарс таҳлили ҳамда педагог томонидан кузатилган дарслар хулосалари кафедранинг йиғилишида муҳокама этилади ва тегишли кафедранинг баённомаси билан расмийлаштирилади.

Шунингдек, мустақил малака ошириш жараёнида тингловчи қўйидаги билим ва кўникмаларини ривожлантириши лозим:

- таълим, фан ва ишлаб чиқаришни интеграциялашни ташкил этиш, кадрлар буюртмачилари ва меҳнат бозори эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режалари ва фанлар дастурларини шакллантириш;
- ўқув машғулотларининг ҳар хил турлари (маърузалар, амалий машғулотлар, лаборатория машғулотлари, курс ишлари лойиҳалари, малака бўйича амалий машғулотлар)ни ташкиллаштириш;
- талабалар ўртасида миллий мустақиллик ғоялари асосида маънавий-ахлоқий ва тарбиявий ишларни олиб бориш, таълим жараёни қатнашчилари билан ўзаро муносабатларда этика нормалари ва нутқ маданияти, талабаларнинг билим ва кўникмаларини назорат қилишни ташкил этиш ва илмий-методик таъминлаш, иқтидорли талабаларни қидириб топиш, танлаш ва улар билан ишлаш методларини билиш ва амалда қўллаш;
- олий таълимда менежмент ва маркетинг асосларини билиш ва амалий фаолиятга татбиқ этиш;
- мустақил таълим олиш йўли билан ўз билимларини такомиллаштириш.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти

Модуллارни ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари ва бошқа электрон ва қоғоз вариантдаги манбалардан фойдаланилади.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари

1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураимиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 592 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. 2-жилд. Т.: “Ўзбекистон”, 2018. – 507 б.
4. Мирзиёев Ш.М. Нияти улуғ халқнинг иши ҳам улуғ, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. 3-жилд.– Т.: “Ўзбекистон”, 2019. – 400 б.
5. Мирзиёев Ш.М. Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд.– Т.: “Ўзбекистон”, 2020. – 400 б.

II. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

6. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2018.
7. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 23 сентябрда қабул қилинган “Таълим тўғрисида”ги ЎРҚ-637-сонли Қонуни.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрь “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1875-сонли қарори.
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июнь “Олий таълим муасасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сонли Фармони.
10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февраль “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 4947-сонли Фармони.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрель “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 21 сентябрь “2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5544-сонли Фармони.
13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 май “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5729-сон Фармони.

14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июнь “2019-2023 йилларда Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида талаб юқори бўлган малакали кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш ва илмий салоҳиятини ривожлантири чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4358-сонли Қарори.

15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 август “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармони.

16. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 октябрь “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сонли Фармони.

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 октябрь “Илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-6097-сонли Фармони.

18. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 25 январдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси.

19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 23 сентябрь “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 797-сонли қарори.

Ш. Махсус адабиётлар

20. Белогуров А.Ю. Модернизация процесса подготовки педагога в контексте инновационного развития общества: Монография. — М.: МАКС Пресс, 2016. — 116 с. ISBN 978-5-317-05412-0.

21. Гулобод Қудратуллоҳ кизи, Р.Ишмухамедов, М.Нормухаммедова. Анъанавий ва ноанъанавий таълим. – Самарқанд: “Имом Бухорий халқаро илмий-тадқиқот маркази” нашриёти, 2019. 312 б.

22. Ибраймов А.Е. Масофавий ўқитишнинг дидактик тизими. методик қўлланма/ тузувчи. А.Е. Ибраймов. – Тошкент: “Lesson press”, 2020. 112 бет.

23. Ишмухамедов Р.Ж., М.Мирсолиева. Ўқув жараёнида инновацион таълим технологиялари. – Т.: «Fan va texnologiya», 2014. 60 б.

24. Муслимов Н.А ва бошқалар. Инновацион таълим технологиялари. Ўқув-методик қўлланма. – Т.: “Sano-standart”, 2015. – 208 б.

25. Образование в цифровую эпоху: монография / Н. Ю. Игнатова; М-во образования и науки РФ; Нижнетагил. технол. ин-т (фил.). – Нижний Тагил: НТИ (филиал) УрФУ, 2017. – 128 с.

26. Олий таълим тизимини рақамли авлодга мослаштириш концепцияси. Европа Иттифоқи Эрасмус+ дастурининг кўмагида.

27. Современные образовательные технологии: педагогика и психология: монография. Книга 16 / О.К. Асекретов, Б.А. Борисов, Н.Ю. Бугакова и др. – Новосибирск: Издательство ЦРНС, 2015. – 318 с. <http://science.vvsu.ru/files/5040BC65-273B-44BB-98C4-CB5092BE4460.pdf>

28. Усмонов Б.Ш., Ҳабибуллаев Р.А. Олий ўқув юртларида ўқув жараёнини кредит-модуль тизимида ташкил қилиш. Ўқув қўлланма. Т.: “Tafakkur” нашриёти, 2020 й. 120 бет. English for Specific Purposes. All Oxford editions. 2010, 204.

29. Beresova, J. (2017). The impact of the CEFR on teaching and testing English in the local context. *Theory and Practice in Language Studies*, 7(11), 959-964.

30. Brown, H. D., & Abeywickrama, P. (2014). *Language assessment. Principles and classroom practices*. White Plains, NY: Pearson Education.

31. Coupland, N., & Jaworski, A. (2019). *The New Sociolinguistics Reader*. Palgrave: Macmillan.

32. Chomsky, N. (2014). *Aspects of the theory of Syntax*. Cambridge, MA: M.I.T. Press.

33. Croft, W. (2011). *Radical construction grammar*. Cambridge: Cambridge University Press.

34. Celce-Murcia, M. & Olshtain, E. (2015). *Discourse and context in language teaching: A guide for language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.

35. Cumming, A. and R. Berwick (Eds.). (2010) *Validation in Language Testing*. Clevedon, England: Multilingual Matters, Ltd.

36. David L.Chiesa (Ed), U.Azizov, S.Xan, K.Nazamutdinova, K.Tangirova. *Re-conceptualizing Language Teaching: An-In-service Teacher Education course in Uzbekistan*. Baktria Press 2019. ISBN 978-9943-5809-9-2. 205.

37. Diane Larsen-Freeman, Marti Anderson. *Techniques & Principles in Language Teaching* (3rd edition). Oxford University Press. 2011.

38. Harding, L., & Kremmel, B. (2016). Teacher assessment literacy and professional development. In D. Tsagari & J. Banerjee (Eds.), *Handbook of second language assessment: Volume 12 of handbooks on applied linguistics* (pp. 413-428). Berlin, Germany: Walter de Gruyter GmbH & Co KG. doi: <https://doi.org/10.1515/9781614513827-027>

39. Henning, G. (2014). *A guide to language testing: Development, evaluation, research*. Newbury House Publishers.

40. Hughes, A. (2013). *Testing for Language Teachers*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
41. Langacker, R. W. (2011). *Foundations of Cognitive Grammar (Vol. 2): Descriptive Application*. Stanford: Stanford University Press
42. Gardner H. (2013) *Multiple Intelligences: The Theory and Practice*, New York: Basic Books.
43. Matthews, P. H. (2014). *Syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
44. McMilan, J.H. (2014). *Fundamental Assessment Principles for Teachers and School Administrators. Practical Assessment, Research and Evaluation*. Retrieved from <https://pareonline.net/getvn.asp?v=7&n=8> [Accessed July 17, 2018]
45. Madsen H.S. (2014). *Techniques in Testing*. England: Oxford University Press.
46. McNamara, T. (2014). *Language Testing*. UK. Oxford: Oxford University Press.
47. Knight, P., & Yorke, M. (2013). *Assessment, learning and employability*. Maidenhead: Society for Research into Higher Education & Open University Press.
48. Jack C. Richards, Willy A. Renandya. *Methodology in Language Teaching: An anthology of current practice*. Cambridge university press. 2012.
49. Isaacs, T., Zara, C., Herbert, G., Coombs, S. J., & Smith, C. (2013). *Assessment of learning*. In *The SAGE key Concepts Series: Key concepts in educational assessment* (pp. 12-17). London: SAGE Publications Ltd doi: 10.4135/9781473915077.n4
50. Richards, C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. Stanley Kubrick. *A narrative and stylistic analysis*. AN imprint of Greenwood Publishing Group, Inc. Великобритания (United Kingdom), 2011.
51. Stephen M. Alessi, Stanley R. Trollip. *Multimedia for Learning: Methods and Development (3rd Edition)*. Pearson; 3 Edition (November 19, 2000), 580 pages, 2011.
52. Shohamy, E. (2011). *The power of tests: A critical perspective on the uses of language tests*. Pearson Education Limited.
53. Taylor, L. (2019). *Developing assessment literacy*. *Annual Review of Applied Linguistics*, 29, 21-36.
54. Weir, C. (2015). *Language testing and validation: An evidence-based approach*. Palgrave

55. Wardhaugh, R. (2016). An Introduction to Sociolinguistics. Sussex, U.K.: Wiley-Blackwell.

IV. Интернет сайтлар

56. <http://edu.uz> – Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
57. <http://lex.uz> – Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси
58. <http://bimm.uz> – Олий таълим тизими педагог ва раҳбар кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш бош илмий-методик маркази
59. <http://ziyonet.uz> – Таълим портали Ziyonet
60. www.Britishcouncil.org -Британия кенгаши веб сайти
61. www.ziyonet.uz -Таълим портали
62. www.tefl.net- Тил ўрганиш веб сайти
63. busyteacher.org -Тил ўрганиш веб сайти

“ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН”:

Олий таълим тизими педагог ва раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш Бош илмий-методик маркази
Директор _____ Т.Т.Шоймардонов
“_____” _____ 2020 й.
М.Ў.

“КЕЛИШИЛГАН”:

Кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини оширишни ташкил этиш ҳамда мувофиқлаштириш бошқармаси
Бошқарма бошлиғи _____ Ф.Т.Эсанбобоев
“_____” _____ 2020 й.
М.Ў.

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети
Ректор _____ У. Б. Азизов
“_____” _____ 2020 й.
М.Ў.

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети
хузуридаги чет тилларни ўқитишнинг инновациявий методикаларини ривожлантириш республика илмий-амалий маркази
Директор-проректор в.в.б. З. Ш. Насиров
“_____” _____ 2020 й.
М.Ў.

